

CUPRINS

Prezentare	5
Introducere	7
I. Comparații istorice	11
Teoriile raționaliste cu privire la originea monahismului (11). Monahismul indian prebudist (12). Monahismul budist (13). Ascetismul în tradiția greacă (13). Temele monahale în Vechiul Testament (15). Esenienii (16). Iudaismul postbiblic (17). Islamul (18). Origen — precursorul monahismului creștin (18).	
II. Monahii, oameni ai lui Dumnezeu	21
Antonie — om al lui Dumnezeu (21). Viața monahală — substituție a martiriului (22). Înnoirea naturii umane (24). În acord cu principiile (24). Adevărata filozofie (24). Viața unificată (<i>monotropos</i>) (25). Viața pacificată (26). Odihna — <i>anapausis</i> (27). Negrija — <i>amerimnia</i> (28). Liniștirea — <i>hesychia</i> (29). Mijlocul prin excelență de dobândire a păcii: rugăciunea (29). Mântuirea sufletului (30). Al doilea Botez (32). Spiritualitate monahală — spiritualitate creștină (32). Desăvârșirea eshatologică (33). Viața îngerească (35).	
III. Sfaturile evanghelice	41
A. Vocația particulară și voturile	41
Păzirea tuturor poruncilor (41). Poruncile — sfaturile (43). Ioan Hrisostom (44). Ioan Cassian (45). Ioan Damaschinul (46). Chestiunea vocației particulare (47). Modurile vocației (47). Obiectul vocației (48). Libertatea lui Dumnezeu (49). Răspunsul omului (49). Căutarea chemării proprii (50). Putem educa pe cineva în vederea unei vocații monahale? (50). Consacrarea	

monahală după Dionisie Areopagitul (51). Făgăduința monahală în cult (52). Originea veșmântului monahal (52). Sensul veșmântului monahal (53). Viața monahală în lume (54).	
B. <i>Fecioria</i>	56
Fecioria în afara creștinismului (56). În Biblie (57). Părinții Bisericii (58). Temeiurile dogmatice ale fecioriei — Origen (59). Feciorie și contemplație (60). Nunta duhovnicească (60). Fecioria — întoarcerea la viața naturală (61). Ieșire din trup și din simțuri? (62). Fecioria — triumf asupra sexualității? (63). Căsătoria și fecioria în gândirea Sfântului Ioan Hrisostom (64). Sensul iubirii sexuale la V. Soloviov (65). Aspectele ascetice (66). Văduvia (67). Celibatul clerului (68).	
C. <i>Ascultarea</i>	69
Elogiile ascultării, împlinire a tuturor poruncilor (69). Ascultarea care pune probleme (69). Biblia (70). Ascultarea credinței (71). Semnificația ascultării oarbe (71). Martiriul ascultării (72). Diferite tipuri de ascultare (73). Glasul lui Dumnezeu în Providența Lui (73). Ascultarea față de părintele duhovnicesc (74). Necesitatea descoperirii gândurilor — <i>exagoreusis</i> (76). Cui să descoperim gândurile? (76). Ce anume trebuie descoperit? (77). Cât de des? (77). Ascultarea față de Sfânta Scriptură (78). Tradiția Părinților (79). Marele apărător al tradiției: Teodor Studitul (81). Ascultarea față de egumenul mănăstirii (81). Dificultățile poziției unui întâi-stătător (82). Caracteristicile întâi-stătătorului (84). Ascultarea față de Regula mănăstirii (85). Glasul lui Dumnezeu în inimă (87). Ascultarea față de ierarhia bisericească (88). Obstacolul principal în calea ascultării: voia proprie (89). Îndreptarea frățească; pedepsele monahale — epitiimiile (90).	
D. <i>Sărăcia</i>	92
Sărăcia în Biblie (92). Sărăcia în Biserica veche (93). Sărăcia în primul monahism: la pustnici (94). Monahismul de obște pahomian (94). În viața de obște a monahismului vasilian (95). La sirieni și palestinieni (96). Hotărârile canonice (96). Problema bogățiilor mănăstirilor (97). Discuția din Rusia în secolele XV și XVI (97). Funcția socială a mănăstirii (98). Diversitatea argumentelor în favoarea sărăciei (99). Conflictul între cele două tendințe principale (100).	
IV. <i>Viața ascetică</i>	103
A. <i>Principiile</i>	103
Viață de pocăință (103). Făptuirea (105). Făptuirea monahală e „ascetică” (106). Cuvântul „asceză” (107). Înfrânarea (108). Tăgăduirea trupului (108). Tăgăduirea sufletului (109). Curăția — <i>katharsis</i> (110). Lepădare, renunțare, despuiere (111). Mortificare, participare la crucea lui Hristos (112). Lupta	

	duhovnicească (113). Lupta împotriva demonilor văzduhului (114). Lupta împotriva gândurilor rele (115). Lupta împotriva patimilor (116).	
B. Practici ascetice		117
	Formele ascezei monahale (117). Privegerile nocturne: somnul (118). Postul (118). Formele postului (119). Tăcerea: elogii și exemple (120). Darul cuvântului (121). Tăcerea ascultării (122). Tăcerea „ascetică” (123). Cuvintele „nefolositoare” (124). Comunicarea fără cuvinte (124). Tăcerea lăuntrică (125). Tăcerea mistică (126). Tăcerile vinovate (126).	
C. Fuga de lume		127
	Fuga de lume (127). Semnificația termenului „lume” în Biblie (127). Termenul tipic: ieșirea (128). Fuga de lume afectivă și efectivă (129). Fuga de lume în „Viața lui Antonie” (130). Renunțarea la familie (131). Fuga de lume la Vasile cel Mare (131). Fuga de lume isihastă (133). Diverse aspecte ale fugii de lume (133). Opoziția lume văzută — lume nevăzută (134). Viața publică — viața singuratică (135). Opoziția „părerile lumii — viața în adevăr” (135). Opoziția „patimi — nepățimire” (135). Uitarea de Dumnezeu — contemplarea, adevărata gnoză (136). Întoarcerea în lume? (136).	
V. Rugăciunea		137
	Porunca Apostolului: „Rugați-vă neîncetat” (137). Psalmii (138). Liturghia (140). <i>Lectio divina</i> (141). Biblia (143). Căutarea sensului duhovnicesc (144). Meditația (145). Biografiile duhovnicești (146). Omiliile Părinților (147). Contemplația (148). Trebuie identificată desăvârșirea cu contemplația? (149). Euharistia (150). Taina Spovedaniei și a Maslului (151).	
VI. Lucrul monahilor		153
A. Munca		153
	Discuția despre excelența „vieții contemplative în Antichitate (153). În Biblie (154). În primele comunități creștine (154). Munca monahilor (155). „Lucrurile lui Dumnezeu” în spiritualitatea vasiliană (156). Teologia muncii la Ioan Hrisostom și Părinții antiohieni (157). Teodor Studitul: munca — criteriu al râvnii (158). Opera culturală a mănăstirilor (159). Renunțarea la înțelepciunea din afară (160). Atitudinea monahilor față de studiile teologice (161). Sfântul Vasile — evoluția gândirii sale (162). Bibliotecile mănăstirilor (163). Școlile în mănăstiri (164).	
B. Apostolatul monahilor		165
	Atitudinea fundamentală (165). Rolul monahilor din secolul IV în evanghelizarea popoarelor (166). Monahii și unitatea crești-	

nilor (167). Rolul Sfântului Ioan Hrisostom (167). Dinamismul evoluției personale (169). Preoția monahilor (170). Monahii episcopi (172). „Vartapeții” armeni (173). Apostolatul social al mănăstirilor (173).

VII. Formele vieții monahale	175
A. Singurătatea	175
Formele fundamentale ale vieții monahale (175). O problemă antropologică și cheștiunea biblică a singurătății (176). În monahismul creștin (177). „Trebuie să mă retrag în mine însumi” (Seneca) (178). Singurătatea ca curățire (178). Meditația la moarte (179). Lupta împotriva demonilor și curățirea cosmosului (179). Întoarcerea în rai și viețuirea cu îngerii (179). „Golul” prielnic rugăciunii tainice (180). Comuniunea spirituală cu ceilalți (180). Apostolatul (180). Singurătatea interioară (180). Riscurile acestei vieți (181). Chemarea la viața singuratică (181). Critica Sfântului Vasile la adresa anahoreților (182).	
B. Viața de obște sau chinovială	183
În istoria Bisericii răsăritene (183). Diferitele semnificații ale cuvântului „chinovie”, viață de obște (184). Ucenicii Sfântului Pahomie (184). Vasile cel Mare — mare legiuitor al vieții de obște (185). Viața împreună cu „frați de un gând” (186). Necesitatea unei reguli comune (187). Necesitatea unui întâi-stătător unic (188). Stabilitatea locului (189). Avantajele duhovnicești ale vieții de obște (190).	
C. Formele de viață singuratică și formele intermediare	191
Anahoreții (191). Boskoi (191). Dendriții (191). Chilia (192). Zăvorâții (192). Stâlpnicii (193). <i>Xeniteia, xenia, strannicestvo</i> (194). Schiturile (195). Lavrele (195). Idioritmia (195).	
D. Comparație între cele două viețuiri	196
Superioritatea viețuirii chinoviale (196). Superioritatea viețuirii eremitice (198). Egalitatea celor două viețuiri? (199). Cuvintele avvei Ioan citate de Ioan Cassian cu privire la scopul chinovitalului și eremitului (199).	
Concluzie	203
Abrevieri	207
Bibliografie	211